

LLEGAT
VICENÇ Ma. DE GIBERT

INSTITUT DE CULTURA I BIBLIOTECA POPULAR DE LA DONA

CENTENARI DE BEETHOVEN

Parlament commemoratiu

Mtre. Vicents M^a. de Gibert

28 - Novembre 1926.



Dintre del curs acadèmic 1926 - 1927 - exactament, el dia 26 de març de 1927,- s'escaurà el primer centenari de la mort de Beethoven. Les activitats de la vida musical de la ciutat, i així mateix les activitats de tots els centres de cultura musical del món, seran principalment endreçades a enaltir la memòria del gran compositor. Ens ha semblat, doncs, cosa ben escaient que aquest Institut, que és fogar abrandat de cultura de l'esperit, celebrés també el centenari beethove-nià. Un concert commemoratiu serà donat, ajudant Déu, pel mes de febrer de l'any prop-vinent, i confiem comptar amb elements valuosos, amb els quals la festa serà revestida de tot l'esplendor desitjable. Més, ara, tot seguit, no m'he sapigut estar d'organitzar aquesta petita sessió preparatòria, molt modesta, molt íntima, per tal de concentrar la primera vegada en familiar aplec el nostre pensament i el nostre sentir davant l'il·lustre personalitat de l'autor de les Nou Simfonies. Declarat aquest caràcter d'intimitat i de preparació, no sereu exigents i pendreu, per amor a Beethoven, la nostra bona voluntat.

He dit amor a Beethoven, perquè realment crec que és un d'aquells grans cantaires de l'humanitat que deuen ésser objecte d'una particular estimació. Avui és, pot-ser, el més divulgat, el més popular dels mestres de l'art dels sons. És que la seva música té les qualitats més pròpies per fer-la comprensiva i atractívola. Ens apareix bastida amb una lògica, amb una força orgànica, que s'imposen a nostra intel·ligència, disposta a admirar les coses constituïdes amb bella sanïtat, les quals semblen sustraure's a la llei de la caducitat; i aquesta fortaleça de què està dotada no degenera mai en espessor, en opacitat, sinó que satisfà sempre els nostres afanys de claretat, de lluminositat.

Més encara: la música beethoveniana ens apareix concebuda sota la inspiració dels grans sentiments fonamentals que niuen en el cor de l'home; no és, doncs, d'extranyar que ens mogui i ens commogui, i ens exalti i ens ennobleixi. Música sentida, sincera, viscuda, filla d'un sofriment, car sense sofriment no's crea l'obra genial, però sempre en definitiva vencedora: tal és la música de Beethoven; mai no és un arti-

fici, ni un exercici retòric. Emmiralla fidelíssimament els seus afectes, que foren vehements, apassionats, violents. Examinem ço que agitava l'ànima de Beethoven.

El fou posseït de diverses amors: l'amor a la natura, l'amor a la pàtria, l'amor als amics, l'amor a la dona, l'amor a la joia, l'amor al "Creador de terra i cels"; i quan dominava en ell una d'aquestes amors, tributava-li un culte que semblava ésser la raó de sa existència i en ell hi posava tota l'ànima.

El seu amor a la natura fou profunda i instintivament après en sa infantesa. El riu majestuós que besa els murs de Bonn, la ciutat natal, i reflecteix la grandiosa silueta de la catedral de Colònia augusta, fou l'objecte de ses primeres contemplacions. Quan, més tard, s'establí a Viena, sempre fou enyorivol del riu, que ell anomenava reverentment: "Vater Rhein", el pare Ren.

Són prou coneguts els seus passeigs desaforats pels voltants verdjants i riallers de Viena. Caminava, corria, saltava, cridava, gestic

lava com un orat. Es que anava sempre, adalerat, de cacera; però, era la cacera de l'idea musical. Escolteu com s'expressa ell mateix, caçador infatigable d'una nova mena; "Del cau de l'entusiasme deixo sortir la melodia; la persegueixo; perdut l'halè, l'encalço; s'envola lluny, altre cop; desapareix, endinsant-se en un caos d'emocions diverses. Per fi, novament l'aconsegueixo, l'agafo; jubilant, l'estrenyo amb deliri; res no pot ja fer-me-la perdre; en fi, soc victoriós de l'idea musical."

Insensible al vent, a la pluja, a la tempesta, tornava a casa fet una llàstima; una vegada perdia el barret; una altra, es deixava oblidada sota d'un arbre la levita, que s'havia llevat per reposar millor a l'ombra. Emprò, exteriorment retut, el retorn era triomfal per l'esperit; havia fet sempre alguna preuada adquisició per al seu tresor musical.

La natura l'inspirava i ell li corresponia amb un amor que arribà a fer-li dir en certa ocasió que el propietari de la casa que habitava volia tallar un arbre del jardí, que més estimava un arbre que un home.

Quan no parlava exasperat, no extremant així les coses, deia que respectava els arbres perquè en cada fulla li semblava veure-hi escrit: "Sanctus, Sanctus, Sanctus". En nombroses obres seves hi tradueix ses impressions de natura; la més important és la Sisena Simfonia, la "Pastoral".

L'amor a la pàtria alemanya el sentí Beethoven intensament. Se li ha retret l'entusiasme que li produïren les gestes del primer cònsul, en qui cregué un moment que revivien els herois de Plutarc; se l'ha volgut fer un partidari de la revolució francesa; certament més d'un cop digué mal del feble govern austriac arrivant ses queixes a les oïdes d'una policia que amb ell es mostrava tolerant; i tot això se li ha imputat com un crim o ha servit per una mena de glorificació extra-musical, segons les opinions i el tarannà del comentador o de l'historiador. Aixís es falseja el seu caràcter; els seus desfogaments, deguts a una exaltació circumstancial o a un malhumor passatger, tenen un valor molt relatiu. El cert és que Beethoven no pensa mai deixar la pàtria alema-

nya; l'invasió napoleònica l'afligí; el reviscolament germànic l'abrandà. Volgué cooperar d'una faiso ben significativa per a un músic, a l'intensificació de l'esperit alemany; així, en un període de la seva vida el veiem abandonar en ses partituras la terminologia italiana tradicional; ja no escriu: Lento, Adagio, Allegro, i aquelles indicacions d'interpretació expresiva, que li plavien, tals com: "Questo pezzo si dove suonare con molto di sentimento"; sinó que hi posa en alemany ben enrevessat: Langsam, Lebhaft, "Mit der innigsten Empfindung".

En algunes composicions beethovenianes, vibrants d'heroicitat, subratllada per ritmes marcial, hi batega l'amor a la pàtria; podem citar l'obertura d'Egmont, el Concert de violí, la Tercera Simfonia "heroica", el final de la Cinquena Simfonia.

Beethoven fou un amic fidelíssim, malgrat els esclats del seu temperament; servà algunes amistats tota la vida com preciós viàtic; tals les que contragué a Bonn, en sa infantesa i adolescència amb la família Breuning i amb el comte Waldstein.

Es coneguda sa amistat amb el seu imperial deixeble, l'Arxiduc Rodolf, amistat que floria al marge de l'etiqueta i del protocol. Recordem que la sonata titulada: "Els Adeus. - L'Absència. - El Retorn". que alguns exègetes han volgut aplicar a la separació d'una parella amorosa, és estrictament un monument a l'amistat. El senzill programa d'aquesta obra fou proposat pel mateix arxiduc, en ocasió d'haver-se d'allunyar de Viena davant del perill de l'invasió francesa. Beethoven compongué la sonata glossant l'absència del deixeble predilecte i augurant el seu feliç retorn i s'apressà d'enviar-li el manuscrit autògraf.

Són altres tants monuments a l'amistat les obres dedicades a persones amigues; car és d'observar que les dedicatòries de Beethoven són sempre sinceres i obeeixen a un estat d'esperit paral·lel al que el va impulsar a la composició de l'obra dedicada.

L'amistat que professà a la Baronesa Ertmann, té un episodi ben delicat. Havent perdut aquesta dama un fill, Beethoven no sabia de quina manera expressar-li el seu condol; anà a casa d'ella i, no sortint-li les paraules de la boca, s'assegué davant del piano i improvisà

dolçament per un llarg espai; després marxà silenciosament i la mare afligida n'hagué gran consol.

Aquesta amistat era ennoblida per l'admiració recíproca. La Baronesa fou una excel·lent pianista i Beethoven la considerava la millor intèrpret de ses obres. Plavia-li al compositor afegir al seu nom de Dorotea el de la Santa Patrona dels músics i un jorn li escrivia, encapçalant així la lletra: "A ma estimada, estimada, estimada, Dorotea - Cecília".

En aquest cas, el sentiment de Beethoven, per tendre que fos, no traspassava el clos de la més exquisida amistat; ni podia ésser altra-ment, per tractar-se d'una dama casada, tota vegada que més d'un cop ell havia declarat el respecte pregon que l'inspiraven les dones que havien pres estat.

Mes quan no hi havia entremig la barrera de la llei moral, Beethoven era ben sensible a l' enamorament. S'ha parlat molt de sa passió per la comtesa Giulietta Guicciardi, nom que resta vinculat, per la dedicatòria, a la Sonata titulada "Clar de lluna". Altra estimada de

Beethoven sembla que fou la contessa Teresa de Brunswick, que alguns han volgut identificar amb "l'aimada immortal" d'unas famoses lletres amoroses. Moltes altres dones estimà, mai per lleugeresa ni per passatemp, sinò buscant sempre aquella que el volgués acceptar per espòs, o, com deia ell textualment, "la dona que havia de reformar-lo en els camins de la virtut". Més, no tingué la sort de maridar-se.

Recordem de passada que l'única òpera que va escriure, "Fidelio", es un panegíric de l'amor conjugal. Beethoven mateix declarava que mai no hauria pogut posar en música un llibret desvergonyat o frèvol.

Hagué de viure sol, sord, malalt, mancat de netedat i d'ordre. Llavors, en els seus últims anys tingué altres amors. Amà la joia. No parlo d'aquells desbordaments d'humorisme que tingué tota la vida quan, com deia ell gràficament; "anava amb l'armilla descordada", i esclafia un riure sorollós i li brollaven dels llavis acudits i jocs de paraules no sempre d'un gust refinat. Sa joia era la joia interna de l'esperit.

Son geni seguia un camí ascendent, un procés de superació, d'alliberació. Les dolors, les misèries quotidianes no li eren un obstacle, ans bé li servien de prova purificadora. Llavors adoptà per lema aquesta frase de la més elevada espiritualitat: "Durch Leiden Freuden", es a dir: Passant per la pena, anirem vers la joia". En ses obres de la tercera manera s'hi descobreix sempre aquest trànsit de la dolor i de la tristesa, a la serenitat, a l'alegria. Així, en sa Sonata nº 31, la Sonata autobiogràfica per excel·lència, hi trobem descrites ses tribulacions i una greu malaltia que el posà a les portes de l'eternitat; mes, veiem com poc a poc recobra la vigoria, fins entonar un cant triomfal de deslliurança. En la darrera Sonata de piano, el primer temps és tràgic; en canvi, l'arietta variada, que el segueix, és una dansa d'esperits ben haurats.

La joia és la culminació de sa obra simfònica. Cap més text no podia ell interpretar en música per a **cloure** el cicle de les nou Simfonies que l'Oda famosa de Schiller:

Joia, que ets dels deus guspira
generada dalt del cel:
vent de foc el pit respira
sota els plecs del teu sant vel.

Si ajuntar-se els cors demanen
que un mal vent va separant,
tots els homes s'agermanen
on tes ales van tocant.

Goig! Els astres canten glòria;
van pel cel rient triomfants.
Goig! Correm rient, germans;
hèroes som cantant victòria.

Abraceu-vos, homes, ara!

Un gran bes inflama els cels

germans, sobre els bells estels

hi ha l'Amor immens d'un Pare.

Humilia't, oh! mon, ara.

Criador de terra i cels,

dins la llum de mils estels,

dins la llum cerquem-te encara!

La joia, cantada per Schiller, que tan bellament traduí En Maragall, té son punt d'apoi essencial en "L'Amor immens d'un Pare". Aquest apoi Beethoven el cercà sempre. Malgrat el que s'ha dit en contra, per part d'alguns que han volgut fer del gran músic un hèroi de llurs propies idees deslligant-lo de tota religió positiva i àdhuc de la creença en un Déu personal, Beethoven fou cristià, podem dir un bon

cristià. Observà els preceptes de la religió catòlica; se sab que els divendres feia magre; consta que apreciava degudament el sacrament de la penitència; respectava la dignitat sacerdotal. Avans de morir, rebé fervorosament els sants Sacraments i després donà gràcies al capellà, perquè li havia portat aquell consol. Algún detall, més que de sa vida, de sa verbola que exagerava les impressions del moment o emprava la fraseologia de l'època, no desvirtúa aquestes dades fonamentals dels seus sentiments religiosos. No en tingué, doncs, prou d'haver cantat la joia, ni que aquesta fos inspirada per "l'Amor immens d'un Pare".

A Deu directament volgué dedicar el més gran monument de sa inspiració. El pretext de la composició de la "Missa solemnis", fou l'intronització de l'arxiduc Rodolf a la seu arxiepiscopal de Olmütz; però, la realització ultrapassà la circumstància i la data fixa. La lluita de Beethoven amb la seva obra capdal fou llarga i estrènia; però, terminà amb el màxim triomf del compositor. I la darrera pàgi-

na de la partitura és l'expressió suprema de la joia: la Pau.

A propòsit d'aquest acabament de la "Missa solemnis", deixeu-me citar el meu mestre En Vincent d'Indy: "Dona nobis Pacem. Es verament la Pau que finalment s'imposa. La dolça, la joiosa Pau s'en-
grandeix com una planta meravellosa i al bell cim de sa tija, mentres
al lluny els timbals sonen la retirada dels esperits del mal, s'espan-
deix per última vegada l'esclatant floració d'aquells quatre compa-
ssos incomparables, que semblen fer pujar al cel el perfum de l'acció
de gràcies de l'ànima reconeguda. Hi ha res més formòs en tota la
Música?... I per a expressar la Pau conquerida amb l'ajuda de Deu,
pot hom imaginar un homenatge més sublim d'un creador humà al seu di-
ví Creador?"

Després d'aquestes paraules eloqüents del mestre, el deixeble
deuria callar. Avans, però, caldrà que dongui una breu notícia de les
obres que anem a executar.

El caràcter de sessió preparatòria que hem volgut donar en aquest petit concert, ens ha fet excloure deliberadament les obres de Beethoven que tindreu l'avinentesa de sentir durant el present curs en els concerts públics i particulars, que es donaran a la nostra ciutat. Llà vors sentireu les Sonates de piano, i les de violí, i les de violoncel; els Trios; els Quartets; els Concerts; les Simfonies; i fins la "Missa solemnis", emoció suprema que ens reserva el nostre gloriós Orfeó Català. Quines festes musicals que se'ns esperen!

Les obres menors que avui us presentem, ofereixen les característiques del geni beethovenià i tenen l'aventatge que es poden capir a la primera audició. Són una excel·lent preparació a les obres de més volada. Feu-vos, doncs, càrrec de la nostra intenció educadora i preparadora, en oferir-vos un programa especialment dedicat a l'auditori juvenívol del benamat Institut de Cultura.

Les composicions que formen la primera part, són originals per piano a quatre mans. Les tres Marxes s'anticipen a les que compongué

Schubert, també per piano a quatre mans, les quals han devingut populars; no deurien ésser igualment les marxes de Beethoven pel seu caràcter i animació. Viena era la ciutat per excel·lència de les marxes militars. Lluny dels camps de batalla, com si no existissin les horrors dels combats, els soldats desfilaven marcialment, uniformats amb colors llampants i amb galons sobredaurats, sota els ulls complaguts de la família imperial. Era un espectacle de ritme i de color ben propi per a inspirar la fantasia d'un músic.

Les Variacions que tocarem després tenen per tema una senzilla melodia amb una estrofa alemanya: "Ich denke dein...", que té aquesta equivalència:

Jo penso en tu quan emporpra les ones

el sol naixent;

i penso en tu quan la font emmiralla

l'astre d'argent.

X de Goethe

Aquesta obra la dedicà Beethoven a les seves deixebles les comtesses Josefina Deym i Teresa de Brunswick. L'amistat inspirà el mestre; pot-ser, un discret sentiment amorós. Els dits no sempre corren ajogagats pel teclat; alguna vegada s'entretenen amb complacència en passatges d'expressió més íntima.

La delitosa "Serenata" que omple la segona part, és obra típica de la primera manera de Beethoven. Es música franca, optimista, riallera; si algun moment vol devenir seriosa, reflexiva, hom preveu que la concentració sentimental no durarà gaire; ben aviat la joia s'expandirà novament. El nom de "Serenata" és justificat per la forma tradicional de la composició: un enfilall de petites peces de caràcter, en les quals hi domina un mateix tò - Beethoven, però, en fuig per la polonesa, - i reproduint-se en acabar l'aire de marxa d'introducció.

La "Serenata" de Beethoven clou brillantment el cicle de les serenades i cassacions de Haydn i Mozart. El compositor tenia per ella

una predilecció. Escrita originalment per violí, viola i violoncel, ell mateix autoritzà altres arranjaments. Sia'ns, doncs, excusada la nostra transcripció que, per tal de fer-vos fruir d'aquesta petita obra mestra, hem fet amb el respecte que ens mereix un dels més grans genis de la Música, Ludwig van Beethoven.

LLEGAT
VICENÇ Ma. DE GIBERT

Centenari de Beethoven

Parlament commemoratiu

Vicents M.^c de Gibert



Institut de Cultura

23 - Novembre 1926

Dintre del curs acadèmic 1926-1927 — exactament, el dia 26 de març de 1927, — s'escaurà el primer centenari de la mort de Beethoven. Les activitats de la vida musical de la ciutat, i aixímateix les activitats de tots els centres de cultura musical del món, seran principalment endreçades a enaltir la memòria del gran compositor. Ens ha semblat, doncs, cosa ben escaient que aquest Institut, que és

fogar albrandat de cultu- (2
ra de l'esperit, celebrés
també 'l centenari beethove-
rià. Un concert commemora-
tiu serà donat, ajudant Deu,
pel mes de febrer de l'any
prop-vinent, i confiem comp-
tar amb elements valuosos,
amb els quals la festa serà
revestida de tot l'esplendor
desitjable. Més, ara, tot se-
quit, no m'he sapigut estar
d'organitzar aquesta petita
sessió preparatòria, molt
modesta, molt íntima, per
tal de concentrar la primera

Vegada en familiar aplec (3
el nostre pensament i el nos-
tre sentir davant l'il·lustre
personalitat de l'autor de les
Nou Simfonies. Declarat a
quest caràcter d'intimitat i
de preparació, no serem exi-
gents i pendrem, per amor
a Beethoven, la nostra bo-
na voluntat.

He dit amor a Beetho-
ven, perquè realment Grec
que és un d'aquells grans
cantaires de l'humanitat
que deuen ésser objecte d'una

particular estimació. Avui és, (4
pot-ser, el més divulgat, el més
popular dels mestres de l'art dels
sons. És que la seva música té
les qualitats més pròpies per
fer-la comprensiva i atracti-
vola. Ens apareix bastida amb
una lògica, amb una força
orgànica, que s'imposen a
nostra intel·ligència, disposta
a admirar les coses constitui-
des amb bella sanitat, les quals
semblen sustroure's a la llei de la
caducitat; i aquesta fortalesa de
qui està dotada no degenera mai
en espessor, en opacitat, sinó
que satisfà sempre els nostres

afanyes de claretat, de llu- (5
menositat.

Més encara: la m^usi-
ca beethoveniana ens apareix
concluida sota la inspiració
dels grans sentiments fona-
mentals que rimen en el cor
de l'home; no és, doncs,
d'estranyar que'ns mogui
i ens commogui, i ens exalti
i ens emoleixi. Música sen-
tida, sincera, viscuda, filla
d'un sofriment, car sense
sofriment no s' crea l'obra
~~genial,~~ ^{però sempre en definitiva vencedora:} tal és la música de
Beethoven; mai no és un
artifici, ni un exercici retò-

nic. Emmiralla fidelíssima - (6
ment els seus afectes, que foren
vehement, apassionats, violents.
Examinem ço que agitava
l'ànima de Beethoven.

Ell fou posseït de
diverses amors: l'amor a la
natura, l'amor a la pàtria,
l'amor als amics, l'amor a
la dona, l'amor a la joia,
l'amor al ~~se~~ Creador de
Terra i cels, ^{i quan dominava en}
^{una d'aquestes a-}
mors, tributava-li un culte ^{que semblava ésser la}
nao de sa existència ^{i en ell hi pesava tota l'ànima.}
El seu amor a la

natura fou ~~seu~~ profunda
i instintivament après en sa
infantesa. El nin majestuos

que besa els murs de Bonn, (7
la ciutat madina, i reflecteix
la grandiosa silueta de la
catedral de Colònia augus-
ta, fou l'objecte de ses pri-
meres contemplacions. Quan-
t, més tard, s'establí a Viena,
sempre fou enyorivol del rin,
que ell anomenava reverent-
ment: « Vater Rhein », el
pare Ren.

Jon prou coneguts els
seus passeigs desaforats
pels voltants verdejants i
riallers de Viena. Camina-
va, corria, saltava, cridava,

gesticulava com un orat. Es (8
que anava sempre, adalerat,
de cacera; però, ora la cacera
de l'idea musical. Escolten
com s'expressa ell mateix,
caçador infatigable d'una
nova mena: 2x Del can
de l'entusiasme deixa sortir
la melodia; la persegueix;
perdut l'halè, l'encalça;
s'envola lluny, altre cop;
desapareix, endinsant-se
en un caos d'emoions di-
verses. Per fi, novament
l'aconsegueix, l'agafa;
jubilant, l'estrenya amb

deliri; res no pot ja fer-⁹
me-la perdre; en fi, soc vic-
torios de l'idea musical. »

Inversibile al vent, a
la pluja, a la tempesta, tor-
nava a casa fet una llàsti-
ma; una vegada perdia el
barret; una altra, es deixava
oblidada sota d'un arbre
la levita, que s'havia llevat
per reposar millor a l'om-
bra. Emprò, exteriorment re-
fut, el retorn era triomfal
per l'esperit; havia fet sem-
pre alguna preuada adqui-
sició per al seu tresor musical.

La natura l'inspira- (10
Va i ell li corresponia amb un
amor que arribà a fer-li dir
en certa ocasió que el proprie-
tari de la casa qu'habitava
volia tallar un arbre del
jardi, que més estimava
un arbre que un home.

Quan no parlava exaspe-
rat, no extremant així les
coses, deia que respectava els
arbres perquè en cada fulla
li semblava veure-li escrit:
« Sanctus, Sanctus, Sanctus. »

En nombroses obres seves
hi tradueix ses impressions de

natura ; la més important 11
és la Sisena Simfonia, la 2da
toral. »

L'amor a la pàtria
alemanya el senti Beethoven
intensament. Se li ha retret
l'entusiasme que li produï-
ren les gestes del primer con-
sul, en qui cregué un mo-
ment que revivien els herois
de Plutarc ; se l'ha volgut
fer un partidari de la revolu-
ció francesa, i ~~no~~ ~~magis~~
~~de~~ ~~la~~ ~~guerra~~ ~~per~~ ~~la~~ ~~guerra~~ certa-
ment més d'un cop digne
mal del feble govern austriac
arribant ses queixes a les oïdes d'una policia que amb
~~ella~~ ~~es~~ ~~mostrava~~ ~~tolerant~~ ; i

imputat com un crim o 12
ha servit per una mena de
glorificació extra-musical, se-
gons les opinions i el tarannà
(de l'historiador.) o del comen-
tador. Així es falseja el seu
caràcter; els seus desfogaments,
deguts a una exaltació circum-
stancial o a un malhumor
passatger, tenen un valor molt
relatiu. El cert és que Beetho-
ven no pensà mai deixar la
pàtria alemanya; l'invasió
napoleònica l'afligí; el revis-
colament germànic l'~~afligí~~
abrandà. Volgué cooperar

d'una faiso' ~~per a~~ ^(per a un músic) ben sig. 13
nificativa) a l'intensificació de
l'esperit alemany; així, en
un període de la seva vida el
veiem abandonar en ses parti-
tures la terminologia italiana
tradicional; ja no escriu: Len-
to, Adagio, Allegro, i aquelles
indicacions d'interpretació
expressiva, que li plavien, tals com:
~~Questo pezzo si deve~~ « Questo pezzo si deve
suonare con molto di senti-
mento »; sinó que hi posa
en alemany ben enriessat:
Langsam, Lebhaft, « Mit
der innigsten Empfindung. »
En algunes composicions

beethovenianes, vibrants d' (14
heroicitat, subratllada per
ritmes marcial, hi batega
l'amor a la pàtria; podem
citar l'obertura d' Egmont,
el Concert de violí, la Tercera
Simfonia & heròica. ss, el final
de la Cinquena Simfonia.

Beethoven fou un a-
mic fidelíssim, malgrat els
esclats del seu temperament;
servà algunes amistats tota la
vida com precios viàtic; fals
les que contraqué a Bonn,
en sa infantesa i adolescència
amb la família Breuning

i amb el comte Waldstein. (15

Es coneguda la amicitat amb el seu imperial deixeble, l'Arxiduc Rodolf, ~~amistat~~ ^{amistat} que ^{floria al} marge de l'etiqueta i del protocol. Recordem que la sonata titulada: « Els Adieu. — L'Absència. — El Retorn. », que alguns exegetes han volgut aplicar a la separació d'una parella amorosa, és estrictament un monument a l'amistat. El senzill programa d'aquesta obra fou proposat pel mateix arxiduc, en ocasió d'haver-se d'~~allunyar~~ ^{allunyar} de Viena

davant del perill de l'invasió¹⁶
francesa. Beethoven compongué
la Sonata glossant l'absència
del deixeble predilecte i augu-
rant el seu feliç retorn i
s'apressà d'enviar-li el ma-
nuscrit autògraf.

Són altres tants monu-
ments a l'amistat les obres de-
dicades a persones amigues;
car és d'observar que les de-
dicatòries de Beethoven són
sempre sinceres i obceixen a
un estat d'esperit paral·lel al que
el va impulsar a la composició de l'obra dedicada.
L'amistat que profes-
sà a la Baronesa Ertmann,

te' un episodi ben delicat. [17
Havent perdut aquesta dama
un fill, Beethoven no sabia
de quina manera expressar-li
el seu condol; anà a casa
d'ella i, no sortint-li les pa-
raules de la boca, s'assegué
davant del piano i impro-
vitzà dolçament per un llarg
espai; després marxà silen-
ciosament i la mare afligi-
da n' hagué gran consol.

Aquesta amistat era
inmòvilida per l'admiració re-
cíproca. La Baronesa fou una
excel·lent pianista i Beethoven

la considerava la millor in-13
terpret de ses obres. Plavia-li
al compositor afegir al seu
nom de Dorotea el de la San-
ta Patrona dels músics, i un jorn li
escrivia, encapçalant així la
lletra: 24 A ma estimada, es-
timada, estimada, Dorotea-Ce-
cília. »

En aquest cas, el senti-
ment de Beethoven, per tèn-
dre que fos, no traspassava
el clos de la més exquisida
amistat; ni podia ésser
altrament, per tractar-se
d'una dama casada, tota

vegada que més d'un cop (19
ell havia declarat el respecte
pregon que l'inspiraven les do-
nes que havien pres estat.
Més, quan no hi havia entre
ella i la barriera ~~de la llei~~
~~de la llei~~ de la llei
moral, Beethoven era ben
sensibile a l'enamorament.
A' ha parlat molt de la
passió per la comtessa Giuliet-
ta Guicciardi, nom que resta
vinculat, per la dedicatòria,
a la Sonata titulada 2^a Clar
de lluna. » Altra estimada
de Beethoven sembla que fou
la comtessa Teresa de Bruns-

wick, que alguns han vol. | 20
gut identificar amb «l'aimada
immortal» d'unes famoses
lletres amoroses. Moltes altres
dones estimà, mai per lleu-
geresa ni per passatèmps, sinó
buscant sempre ^{aquella} ~~la~~ ~~millor~~ que
el volgués acceptar per espòs,
o, com deia ell textualment,
«la dona que havia de re-
fermar-lo en els camins de la
virtut.» Més, no tingué la
sort de maridar-se.

Recordem de passada
que l'única òpera que va es-
criure, «Fidelio», es una ~~de~~

panegíric
~~hipòcrita~~ de l'amor conjugal. 21
Beethoven mateix declarava
que mai no hauria pogut
posar en música un llibret
~~desvergonyit~~
~~de~~ ~~desvergonyit~~ ~~de~~ ~~desvergonyit~~ frívol.

Haquí de viure sol,
(mancat de metedat i d'ordre)
sord, malalt, ~~desvergonyit~~
Llavors, en els seus últims
anys tingué altres amors.
Amà la joia. No parlo
d'aquells desbordaments d'hu-
morisme que tingué tota la
vida quan, com deia ell grà-
ficament, « anava amb l'ar-
milla descordada », i esclafia un

riure sorollós i li brollaven (22
dels llavis acudits i jocs de paraules
les no sempre d'un gust ~~en~~
^{refinat.} ~~paraules~~. La joia era la joia
interna de l'esperit.

Son geni seguia un ca-
mi ascendent, un ^{prois.} ~~camí~~ de
superació, d'alliberació. ~~De~~ Les
dolors, les misèries cotidianes
no li eren un obstacle, ans
se li ^{servien de} ~~donaven~~ ~~prova~~ prova purifi-
cadora. Llavors adoptà per
lema aquesta frase de la més
elevada espiritualitat: «Durch
Leiden Freuden», es a dir:
«Passant per la pena, anirem

vers la joia. » En ses obres de (23
la tercera manera s'hi descobreix
sempre aquest trànsit de la do-
lor i de la tristesa, a la sereni-
tat, a l'alegria. Així, en la
Sonata n.º 31, la Sonata au-
tobiogràfica per excel·lència,
hi trobem descrites ses tribula-
cions i una greu malaltia
que 'l posà a les portes de
l'eternitat; més, veiem com
poc a poc recobra la vigoria,
fins entonar un cant triom-
fal de deslliurança. En la
darrera Sonata de piano, el

primer temps és tràgic; en (2^a)
canvi, l'arietta variada, que l'
segueix, és una dansa d'es-
perits benaurats.

La joia és la culmi-
nació de la obra simfònica.
Cap més text no podia ell
interpretar en música per
a cloure 'l cicle de les nou
Simfonies que l' Oda famosa
de Schiller:

Joia, que ets dels déus guspira
generada dalt del cel:
vent de foc el pit respira
sota' ls plects del teu sant vent.

Si ajuntar-se 'ls cors demanen (25)
que un mal vent va separant,
tots els homes s'agermanen
on tes ales van tocant.

- - - - -

Goig! Els astres canten glòria;
van pel cel rient triomfants.
Goig! Correm rient, germans;
héroes som cantant victoria.

Abraçeu'os, homes, ara!
Un gran foc inflama els cels:
germans, sobre' ls bells estels
hi ha l'Amor immens d'un Pare.
Humilia't, oh! mon, ara.

Criador de terra i cels, [26
dins la llum de mils estels,
dins la llum cerquem-te encara!

La joia, cantada per
(que tan bellament ~~was~~ traduí en Maragall,
Schiller, té son punt d'apoi es-
sencial en « l'Amor immens
d'un Pare ». Aquest apoi
Beethoven el cercà sempre.
Malgrat el que s'ha dit en
contra, per part d'alguns que
han volgut fer del gran músic
un héroi de llurs propies idees
deslligant-lo de tota religió
positiva i àdhuc de la creença

en un Deu personal, Beethoven (27)
fou cristià, podem dir un bon
cristià. Observà els preceptes de la
religió catòlica; se sab que 'ls
divendres feia magre; consta
que apreciava degudament el
sacrament de la penitència;
respectava la dignitat sacerdo-
tal. Abans de morir, rebé fer-
vorosament els sants Sacra-
ments i després donà gràcies
al capellà, perquè li havia
portat aquell consol. Algin
detall, més que de sa vida,
de sa veïbela que exagerava
les impressions del moment

o emprava la fraseologia de (28
l'època, no desvirtua aquestes
dades fonamentals dels seus sen-
timents religiosos. No en tin-
gué, doncs, prou d'haver can-
tat la joia, ni que aquesta
fos inspirada per « l'Amor
immens d'un Pare. »

A Deu directament
volgué dedicar el més gran
monument de sa inspiració.
El pretext de la composició
de la « Missa solemnis »
 fou l' « intronització » de l'ar-
xiduc Rodolf a la seu arcei-

episcopal de Olmütz; però, (29
la realització ultrapassà la
circumstància i la data fixa.

La lluita de Beethoven amb
la seva obra capdal fou llar-
ga i estrena; però, terminà
amb el màxim triomf del
compositor. I la ^{darrera} ~~última~~ pà-
gina de la partitura és l'ex-
pressió suprema de la joia:
la Pau.

A propòsit d'aquest
~~acabament~~ ~~terminació~~ de la «Missa
solenne», deixen-me citar
el meu mestre En Vincent

d'Andy : 24 Dona volis (30
Socem. Es verament la Pau
que finalment s' imposa. La
dolça, la joiosa Pau s' engran-
deix com una planta merave-
llosa i al bell cim de sa Kija,
mentres al lluny els timbals so-
nen la retirada dels esperits
del mal, s' espatdeix per
ultima vegada l' esclatant
floració d' aquells quatre com-
passos incomparables, que
semblen fer pujar al cel el
perfum de l' acció de gràcies
de l' ànima reconeguda.

¿Hi ha res més formós en (31
tota la Música? ... O per a
expressar la Pau conquerida
amb l'ajuda de Deu, ¿pot
hom imaginar un homenat-
je més sublim d'un creador
humà al seu diví Creador?»

Després d'aquestes pa-
raules eloqüents del mestre,
el deixeble devia callar. A-
vans, però, caldrà que donguin
una breu notícia de les obres
que anem a executar.

El caràcter de sessió

preparatòria que hem volgut (32)
donar an' aquest petit concert,
ens ha fet excloure deliberada-
ment les obres de Beethoven
que tindren l'avinentesa de
sentir durant el present
curs en els concerts públics
i particulars, que's donaran
a la nostra ciutat. Llavors
sentiren les Sonates de piano, i
les de violí, i les de violoncel,
els Trios; els Quartets; els Con-
certs; les Simfonies; i fins la
«Missa solemnis», emoció
suprema que'ns reserva el
nostre gloriós Orfeó Català.

i Quins festes musicals que se'ns esperen ! 33

Les obres menors que a
vui ~~us~~ presentem, ofereixen
les característiques del geni
beethovenià i tenen l'avantat-
ge que's poden capir a la pri-
mera audició. Són una excel-
lent preparació a les obres de
més volada. Feu-vos, doncs,
càrrec de la nostra intenció
educadora i preparadora, en
oferir-vos un programa espe-
cialment dedicat a l'auditori
jovenil del benamat Insti-
tut de Cultura.

Les composicions que (34)
formen la primera part, són ori-
ginals per piano a quatre
mans. Les tres Marxes s'an-
ticipen a les que compongué
Schubert, també per piano
a quatre mans, les quals
han devingut populars; ho
deuriem ésser igualment les
marxes de Beethoven pel
seu caràcter i animació. Viena
era ~~de~~ ^{la ciutat} ~~per~~ per excel·lència de
les marxes militars. Lluny
dels camps de batalla, com si
no existissin les horres dels

combats, els soldats desfilen (35
laven marcialment, uniformats
amb colors llampants i amb
galons solredaurats, sota els
ulls complaents de la família
imperial. Era un espectacle
de ritme i de color, ben propi
per a inspirar la fantasia
d'un ^{músic...} ~~compositor~~

Les Variacions que
tocaem després tenen per
tema una senzilla melo-
dia amb ^{una estrofa} ~~la~~ ~~melodia~~ alema-
nysa: « Ich denke dein... »,
que té aquesta equivalència:

(36)

Jo penso en tu quan emporpra
les ones

el sal naixent;
i penso en tu quan la font em-
miralla

l'astre d'argent.

Aquesta obra la dedica
Beethoven a les seves deixee-
bles les comtesses Josefina
Deym i Teresa de Brunns-
wick. La amistat inspirà
el mestre; pot-ser, un dis-
cret sentiment amorós. Els
dits no sempre corren ajo-

gaçats pel teclat; alguna (38
vegada s'entretenen amb
complacència en passatges
d'expressió més íntima.

La delítosa « Sere-
nata » que omple la segona
part, és obra típica de la
primera manera de Beet-
hoven. És música franca,
optimista, riallera; si al-
gun moment vol devenir
seriosa, reflexiva, hom
preveu que la concentració
sentimental no durarà
gaire; ben aviat la joia

S'expandirà novament. El (38
nom de «Serenata» és justifi-
cat per la forma tradicional
de la composició: un enfi-
llat de petites peces de ca-
ràcter, en les quals hi do-
mina un mateix tò — Bee-
thoven, però, en fuig per la
polonesa, — i reproduint-se
en acabar l'aire de marxa
d'introducció.

La «Serenata» de
Beethoven clou brillantment
el cicle de les serenades i

passacions de Haydn i (39
Mozart. El compositor te-
nia per ella una predilec-
ció. Escrita originalment
per viola, viola i violon-
cel, ell mateix autoritza
altres arranjaments. Sia'ns,
doncs, excusada la nostra
transcripció que, per tal de
fer-vos fuir d'aquesta peti-
ta obra mestra, hem fet
amb el respecte que'ns me-
reix un dels més grans genis
de la Música, Ludwig van
Beethoven.